

2

על המנהג וא"כ למח פסק כאן דיברך צביהכ"ג,
על כן האי ברכה על נרות צביהכ"ג מפוקפקת לשיטת
הח"ס.

והנה עיין צביאור הגר"א אות כ"א הביא ראיה
לדין זה מהלל בלילי פסחים שנתקן על הכוס
ואומרים צביהכ"ג משיב פרסומא ניסא וכו' עיי"ש
ציאור הענין נראה עפ"י מש"כ במק"א כי פרסומא
ניסא הוא ענין שאין לו שיעור וגבול למעלה כי
כל מה שמוסיפין במאור זו שטיקרה פרסומא ניסא,
בכלל תקנת חכמים הוא, אלא שלא חייבו אלא
בדבר מוגבל, ע"כ מלינו כאן ענין מהדרין ומהדרין
מן המהדרין, כי פרסומא ניסא אין לו שיעור, והכל
בכלל התקנה, אלא שלא חייבו, על כן אם מוסיפים
כאן להדליק צדית הכנסת כרוז עם שאין לך פרסומא
ניסא גדול מאד, אין זה מנהג חדש אלא שהוסיפו
בפרסום הנס וכל עיקר רצונם בתקנת הנר היה
פרסומא ניסא, על כן שפיר מברך על הדלקת נרות
צביהכ"ג דכל פרסום שאפשר, בכלל תקנתם הוא,
ודו"ק. ע"ע ח"ו סי' פ"ה

ב.

כתב הרמב"ם פרק ג' מהנוכח ה"ז ואין מצרכין
עליו (על הלל דר"ח) שאין מצרכין על המנהג
וכ"כ עוד פ"ז מלולב הכ"ב שאין מצרכין על ערבה
נגבולין שדבר זה מנהג נביאים הוא הרי דס"ל
דמנהג לא הוי בכלל לאו דלא חסור וכמש"כ רש"י
סוכה מ"ד ע"א דמב"ט אין מצרכין עליו. ולי"ע רב,
דהרי הרמב"ם כתב ריש ה"ל ממרים בגזירות, תקנות,
ומנהגות כל א' מג' אלו עוברים עליהם בעשה ובל"ה
דלא חסור ע"ש, וסבור הייתי לחלק בין מנהג שנחפשט
בכל ישראל אז מנהג זה נעשה כחקיקה שטוריס
עליהם בל"ה כיוון שנחפשט בכל ישראל ועפ"י ב"ד,
אלא שדבר זה נסתר מערבה נגבולין דגם כן לא
מצרכין אעפ"י שהוא מנהג נביאים שנחפשט בכל
ישראל. מיהו י"ל דשאני ערבה דעלעול בעלמא הוא
וכמש"כ התוס' בב"ד, או אולי בערבה התנו מעיקרה
שישאר עליה שם מנהג לא שם תקנה מחשש אלה
המלות מכאן שאין נביא רשאי לחדש דבר מעשה
מיהו הוא דוחק בעיני שיטת הרמב"ם.

והנראה בזה עפ"י מש"כ הרא"ש סוף יומא שלא
לצרך אטבילה דערב יו"כ וזה מטעם
דאמנהגא לא מצרכין, והרא"ש עצמו פוסק לצרך
אנרות יו"כ אעפ"י שמונהג הוא, ובתשובת מרן
הח"ס יו"ד סי' קצ"ט עמד בזה, ונראה ל"י צפשיעות
דודאי האי מנהג להדליק נרות בליל יו"כ לאו מנהג
חדש הוא, דכמו שחקנו על שבת ויו"ט כך חקנו
בליל יו"כ כדברו צנורות, אלא שהיו מקומות שלא
קבלו תקנתם אי"כ מחשש תשמיש, ונעשה בזה מנהג
שלא להדליק ומקומות שהדליקו היו עומם דאדרבה

מניחן לכתחילה מחוברין בשדה, כי קמבעי לי היבא
דערב ולקטן, לבע בזה או נשתמש בזה, אי חייב
לאצדן ולשרפן. והנה צבי"ק ק"א ע"א בגד שצטעו
בשביעות ידלק, וקשה היכן מלינו שביעות בשריפה,
ובשטמ"ק שם המאורי צבי"ק כי דמייירי לאחר
השיעור, [ועיין בפלוגתא ר"א ורצנן פ"ה משנה ט'
דשביעות] ועיין בחזון איש שביעות י"א ס"ק ו'
מה שנתקשה בזה, יאידד לומר דמייירי בספיחין, אלא
דכניח צ"ע דהיכן מלינו ספיחין בשריפה.

ובענייני דיש לקיימו בספיחין עפמ"כ למעלה דהא
דספיחין לא יגע בהם היינו בתחילה,
אזל אם כבר ליקטן ועשה בהם לחם או שצטע בהם
בגד לריק לצטרו מן העולם משום דחיישינן לתקלה,
וכהאי דפסחים ל"ג ע"ב ובשבת י"ג ע"ב לענין גדולי
תרומה, ובחולין י"ג ע"ב לענין ספק דרוסה דחייב
לחנקן כדי שלא יבא לודי תקלה, ועיין במג"א סימן
תרע"ז ס"ק י"א שכתב שאסור להניח נותר מ"ה
משנה לשנה גזירה דילמא אחי לודי תקלה וחייב לשרפן
דוקא, והגאון מהרש"ק בחכמת שלמה נתקשה שם,
מג"ל דגזרינן כן גס בדרכנן, ובענייני דכן מוכח
בפסחים ל"ב ע"ב שם דגזרינן תקלה גס בתרומת
תוחים דלכ"ע רק מדרכנן, וראיתי צדי חמד בפאת
השדה סוף אות ח' קאת אריכות בזה ואכמ"ל.
עכ"פ יש מקום לחשש תקלה גבי דרכנן, ואם כן
הב"ד בספיחין, וא"כ ראוי להסתפק אי
מותר להדליק מהם לנ"ח, ולחשש תקלה בשעת
ההדלקה לא חיישינן דהא תרומה עמאה מה דהוא
בשריפה לשיטת רש"י שבת כ"ה ע"א הוא משום
חשש תקלה דילמא יאכל ממנה ואפ"ה קאמר התם
כ"ג ע"ב טעם דאין מדליקים בתרומה עמאה משום
גזירה דשמא יעב ולא קאמר משום חשש תקלה גופא,
אלא משום דעכשיו שורפה אע"ג דאין שורפה דרך
ציעור ואצידא אלא לצורך מזה אחרת לא חיישינן
לתקלה דה"ל כזמן מועט דלא חיישינן, ואיסור
השתמשות בספיחין אין כאן כיון דאסור להשתמש
לאורה, ועדיין ל"ע בהלכה זו.

סימן קפה

ביאורים בדין ברכה על המנהג והעזרות
בענין דלא תסור.

א.

קיי"ל באר"ח סימן תרע"א ומדליקין ומצרכין צדית
הכנסת משום פרסומא ניסא וכתב הבאר
הגולה כמו שמצרכין על הלל דר"ח אעפ"י שאינו
אלא מנהג והקשה בח"ל סי' פ"ז דהא המחבר ס"ל
בה"ל ר"ח דאין מצרכין על הלל דר"ח דאין מצרכין